

TALVEN UUTTA KIRJALLISUUTTA

(Julkaistu aikaisemmin Helsingin Reservin Sanomissa)

Vapaussota-aihetta käsitellään yhä uusissa kirjoissa. Valtioneuvoston taannoin asettaman Sotasurmat-projektin puitteissa on valmistunut välittömien sotatapahtumien henkilötappioita käsittelevä tutkimus nimellä Amatöörien sota. Tutkimus sisältää yksityiskohtaisia tietoja eri taisteluiden tappioista ja näiden lukujen analyysia. Tähänastinen käsitys tappioista on perustunut 1920-luvun alussa laadittuun ns. papintilastoon. Uusi tutkimus osoittaa näiden lukujen olleen aivan liian alhaiset.

Länsi-Uudenmaan tapahtumista 1918 on valmistunut Tammisaaren ruotsinkielisen lukion historianopettajan Sture Lindholmin tutkimus. "Röd galenskap - vit terror" ("Punainen hulluus - valkoinen terrori") pyrkii toisaalta kuvaamaan tapahtumien kulkua mutta toisaalta myös välittämään ajankuvaa lukuisten haastattelujen ja muistelmien kautta.

Kun jatkosodan aikana Suomeen tuli suuri määrä saksalaisia sotilaita, Saksan sotilasjohto tuotti heidän opastukseen laajan Suomi-oppaan. Kirjassa kerrottiin Suomen maantiedosta, historiasta, yhteiskunnasta ja kulttuurista varsin kattavasti ja siitä on nyt julkaistu suomennos nimellä Wehrmachtin matkaopas Suomeen.

Kaikin puolin vanhentunut ja varsin kuivahkosti kirjoitettu teksti ei tarjoa suurta lukuelämystä tämän päivän suomalaiselle lukijalle. Kirjaa kannattaakin mielestäni käyttää lähinnä hakuteosmaisesti: aina kun haluaa tarkistaa millaisen kuvan jostain asiasta silloisille aseveljillemme on haluttu antaa, vastaus löytyy tästä kirjasta. Kirjaan sisältyy melko laaja osio, jossa saksalaisille on pyritty opettamaan sekä suomen että saamen kielten perusteet.

Lappiin liittyy myös dosentti Mikko Uolan kirjoittama teos Maa ponteva Pohjolan äärillä on, sillä kyseessä on Lapin suojeluskunta- lotta- ja sotilaspiirien historia. Ammattihistorioitsijan kynästä syntynyt laaja kirja on hieno huomionosoitus maanpuolustustyölle Pohjois-Suomessa. On ilahduttavaa että lukuisten paikallissuojeluskuntien historiikkien rinnalle ilmestyy myös piiritason tutkimuksia.

Moni Reservin Sanomien lukijoistakin on jossain vaiheessa tutustunut mainioihin Asterix-sarjakuvakirjoihin - joko omaksi tai lasten iloksi. Gallialaiskylän taistelut roomalaisia valloittajia vastaan taikajuoman avulla, päällikkö joka pelkää vain sitä, että taivas putoaa heidän niskaansa ja monet muut meitä ilahduttaneet asiat ovat nyt joutuneet "tieteellisen" analyysin kohteiksi Keijo Karjalaisen mainiossa kirjassa Poliitiikka Asterixin maailmassa. Diplomaatiksi kouluttautuva tekijän on soveltanut yhteiskuntatieteelliset viitekehyksen gallialaiskylän touhuihin hausalla, joskin paikoin hieman puisevalla ja itseään toistavalla tavalla. Hyvää ajanvietettä!

Vakavampaa asiaa löytyy kahden suomalaisen sotilaan kirjoittamasta teoksesta Terrorismi Euroopassa. Kovin paljon uutta asiaa tämä kirja ei tosin sisällä, mutta siinä on varsin hyvin eritelty terrorismin käsitettä ja sen ilmenemismuotoja. Konkreettista tietoa tämän päivän

(tai oikeammin kirjoittamishetken) tilanteesta ei löydy, mikä on siinä mielessä hyväkin asia, että kirjan ajankohtaisuus säilyy hieman pidempään. Sen verran nopeasti nimittäin monet asiat muuttuvat tämän meitä kaikkia kiinnostavan ilmiön osalta.

Pidempiä kehityslinjoja pohtii professori Seikko Eskola uudessa kirjassaan Historian kuolema ja kulttuurien taistelu. Kirjan neljässä osassa tekijä analysoi mm. kommunismin lopputasetta, kristinuskon ja länsimaisen kulttuurin suhdetta, "historian yllätystä - itsenäistä Suomea" sekä "maailmanhistorian lumousta". Nämä esseet antavat ajattelemisen aihetta pidemmäksikin ajaksi.

Markus Anaja

Aapo Roselius, Amatöörien sota. Rintamataisteluiden henkilötappiot Suomen sisällissodassa 1918. (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 1/2006). Valtioneuvoston kanslia, Helsinki 2006. 167 sivua. Luettavissa Internetistä osoitteessa: <http://www.vnk.fi/vn/liston/vnk.lsp?r=100312&k=fi&old=960>.

Sture Lindholm, "Röd galenskap - vit terror". Det förträngda kriget i Västnyland. Söderströms & Proclio, Helsingfors 2005. 384 sivua, kuvitettu. Hinta noin 36 euroa.

Wehrmachtin matkaopas Suomeen. Ajatus, Helsinki 2005. 314 sivua, kuvitettu. Hinta noin 33 euroa.

Mikko Uola, Maa ponteva Pohjolan äärillä on, Lapin suojeleluskunta- lotta- ja sotilaspiirit. Lapin Sotilasläänin Perinneyhdistys, s.l. [Rovaniemi] 2005. 720 sivua, runsaasti kuvitettu. Kirja ei ole yleisessä myynnissä, mutta sitä voi kysyä Lapin Sotilasläänin Esikunnasta (Riitta Lukkarinen, puh. (016) 181 4002). Hinta lienee 60-70 euroa.

Keijo Karjalainen, Poliittikka Asterixin maailmassa. Ajatus, Helsinki 2006. 239 sivua. Hinta noin 34 euroa.

Juha-Antero Puistola & Janne Herrala, Terrorismi Euroopassa. Tammi, Helsinki 2006. 263 sivua. Hinta noin 32 euroa.

Seikko Eskola, Historian kuolema ja kulttuurien taistelu. Kirjoituksia historiasta ja nykyajasta. Edita, Helsinki 2006. 272 sivua. Hinta noin 29 euroa.